Middelaar, steunende op eenzelfde bloed der verzoening.

En, dan, behoeft het nog aanwijzing, klimt ook het werk van den Heiligen Geest tot zijn hoogste eere op. Immers dan werkt die Heilige Geest en mengt liefde en geloof niet maar in een enkel hart, maar in veler harten saam, en ontsluit ze voor voor elkander, en doet ziel en ziel ineenvloeien, en alle saam voor de aanspraakplaats van Gods heiligheid staan, als één groep, één schare der geloovigen, die in hun saamhoorigheid de eenheid van het Lichaam des Heeren afspiegelen.

Vandaar dan ook dat niets zoo moeilijk is als het gemeenschappelijk gebed. Alleen bidden gaat meest nog het best. Voor elkander bidden gaat ook nog wel. Maar *met elkander bidden* eischt zoo hooge geestelijke stemming, zoo reine liefde, zoo klare bevinding van de eenheid des Lichaams, dat, helaas, te midden van ons zondig leven, zoo zeldzaam heel een schaar van geloovigen er toe kan komen. Ook wie dan voorgaat heeft, zoo hij waarlijk de mond der geloovigen zal zijn, zoo onuitsprekelijk moeilijke roeping en moet zelf zoo hoog geestelijk gestemd zijn.

Och, als de Heilige Geest ons aan onszelven overliet, zonk dan ook alle werk des geloofs en der liefde en der gebeden, ongemerkt en als vanzelf in.

Maar God zij lof, de Heilige Geest kent onze zwakheid en heeft goddelijk mededoogen met onze smartelijke ingezonkenheid. Hij is en blijft *de Trooster*. Zijn werk gaat door!

Als wij bij onze lampen zonder olie insliepen, waakte Hij over onze ziel. Als wij niet minden, minde Hij voor ons. Als óns geloof mat en dof inzonk, en het gebed op onze lippen verstomde, bad Hij voor ons met onuitsprekelijke verzuchtingen.

En dat blijft Hij doen. Hij de goddelijke Drager van alle hooger besef en heiliger bewustzijn in de kinderen der menschen, Hij, de Geest des Vaders en des Zoons, die al den rijkdom des Middelaars voor de Bruid uitstalt, er haar oog begeerig naar maakt, en den schat van het Woord door de vonk van zijn heilig vuur levend maakt en toebrengt aan onzen inwendigen mensch.

Welgelukzalig dan, wie van het werk van dezen Geest innerlijke bevinding in de ziel mocht smaken. Zalig de kerke Gods, die bij haar dienst de inwerking van dezen Geest der genade en gebeden ervaren mocht. En wel hem, die door de liefde van dezen Heiligen Geest tot wederliefde gedrongen, zijn hart allengs voelde ontsluiten, in dank, in lof en in aanbidding, niet alleen voor *den Vader*, die hem van eeuwig uitverkoor en riep, en voor *den Zoon*, die hem door zijn bloed gekocht heeft en verloste, maar ook voor dien *derden Persoon* in het Drieëenig Wezen, die hem het licht ontstak en brandende houdt in zijn innerlijke duisternis, en Wien deswege met den Vader en den Zoon toekomt eeuwiglijk de offerande der liefde en der toewijding van al het Zion Gods!

KUYPER.

„Den medicijnmeester niet van noode."

> En Jezus zeide tot hen: Die gezond zijn hebben den medicijnmeester niet van noode, maar die ziek zijn.
> Mark. 2: 17.

Er ligt in het omgaan met de lieden der wereld voor Gods kinderen groot gevaar.

Niet enkel het gevaar, dat vanzelf spreekt, om door het schoon der wereld en de begeerlijkheid der oogen verlokt te worden; maar nog een heel ander gevaar, waar men in den regel *niet* op verdacht is, en dat ons daarom te eerder overvalt.

Dit bedoelen we: Als ge veel met lieden der wereld in aanraking komt, die ganseh *niet* vroom zijn en eer met vroomheid lachen, dan gaat gij van uw eigen vroomheid, ook al heeft ze, o, nog maar zoo weinig te beduiden, toch allicht een hoogen dunk krijgen.

En bij hen vergeleken *zijt* gij dan ook vroom. *Gij* vloekt niet, maar bidt; *zij* bidden schier nooit en vloeken niet zeldzaam. *Gij* rekent bij uw overleggingen met Gods Woord, *zij* maken op dat heilig Woord soms laffe glossen. De Sabbat brengt *u* een getuigenis uit hooger wereld; voor *hen* is het veelal een dag van luidruchtigheid en preen. Als iemand aan zijn sterven toe is, komt *gij* ook althans de vraag op, of hij behouden zal worden; terwijl *zij* enkel met de zorge voor zijn lichaam bezig zijn. Ook in den gewonen omgang brengt *gij* nog wel eens een vraag over het zielsleven te berde; *zij* spreken over zaken, over uitgaan, over een roman dien ze lezen en het weer. Geen twijfel dus, of als het op vroomheid aankomt, zijt ge *bij dezulken vergeleken*, al vrij ver op den weg, en keert ge wel voldaan over uzelven, uit hun gezelschap huiswaarts. En te huis gekomen glijdt niet zelden de klacht over uw lippen: »Lieve vrouw, wat is het in die wereld toch een goddelooze boel. Van vroomheid schijn noch schaduw!"

En dat *is* ook zoo. In de kringen der wereld is men geestelijk *zeer* krank; haast zoudt ge zeggen krank *tot den dood*; en bij deze doodelijke krankheid vergeleken, zijt gij nog een heele held.

Maar zijt ge daarom *gezond?*

Eens kwam in een kring van een kloeken man en vrouw met zes frissche kinderen, de een voor den ander met den blos van kracht en van gezondheid op de koonen, een armelijk meisje van zeventien jaar om hulp voor haar zieke moeder en zieke zusje vragen. Dat meisje zag er zelve doodsbleek, vermagerd en met blauwe kringen onder de oogen uit. Haast had ze geen kracht om zich op te houden. En bij dat kerngezonde gezelschap vergeleken, scheen *zij* doodziek.

Van harte was men dan ook bereid om te helpen. Haar zou een versterking voor haar zieken, wat geld, en ook een dokter worden nagezonden.

En die dokter komt, klopt aan de deur en wordt ingelaten, en gaat nu bij dat meisje zitten, en voelt haar den pols, schrijft een recept en wil heengaan, toen het meisje opeens zei: *„Dokter, u vergist u, ik ben de gezonde*, maar mijn moeder en mijn zusje liggen zoo ziek!"

En dat zeggen: »Dokter, u vergist u, *ik ben de gezonde*", kwam bij dat doodzwakke zieltje nu uit liefde voort. Ze dacht aan zichzelve niet, maar alleen om die *nog erger* kranken, die in de bedstee op het stroo lagen.

Maar zooveel blijkt er dan toch uit, dat »ziek" en »gezond" al zeer betrekkelijk is, en afhangt van uw maatstaf.

Bij die ingezonde kinderen vergeleken was dat doodzwakke meisje al *zeer krank*, maar vergeleken bij die nog zooveel *erger* zieken in de bedstee was zij weer *de gezonde*.

En dit nu mag elk minnaar des Heeren wel op zijn eigen *vroomheid* toepassen.

Meet ge u af naar hen die in het gestoelte der spotters zitten, of staan in den raad der goddeloozen, o, gewisselijk, dan zijt gij met uw zeer kleine vreeze des Heeren, al een wondervroom en zeer godzalig man.

Maar als ge uit dien kring der wereld uitgeraakt, eens verkeeren moogt onder lieden die wezenlijk zeer nauw van conscientie zijn en ingeleid wierden in Gods verborgen omgang, hoe bleek en uitgeteerd lijkt dan uw gestalte niet! Dan zijt gij weer *de zieke*, die den Medicijnmeester *hoog* van noode hebt.

Maar zijn dan die stillen en godzaligen in den lande *de gezonden?* En hebben die dan ten minste den Medicijnmeester *niet* meer van noode?

Och, reeds die vraag toont, hoe weinig ge ze kent en verstaat.

Het is zoo, soms sluipen er ook in zulke gezelschappen hypocrieten in, die een vroom praatje zoo letterlijk weten na te vertellen, dat ge er heusch mee in de war raakt. Maar de geestelijke hoogmoed komt bij dezulken toch al spoedig door de gaten van hun opgelapt kleed gluren; en ge merkt wel hoe arm aan teederheid en aan innerlijke ontfermingen hun hart is.

Op den duur houden deze lieden van de *nagemaakte* godzaligheid het in *wezenlijk* geestelijke kringen dan ook niet uit.

Maar als ge deze *hypocrieten* nu eens niet meetelt, neen waarlijk dan zult ge in deze godzaliger gezinnen geen zweem van dien overmoed vinden, die pocht op eigen geestelijke gezondheid.

Het is zoo, ze kunnen soms roemen. En het zou de eere van Gods liefde te na komen, als ze het zwegen. Aan genade hebben ze wel waarlijk kennis. En als ze indenken, hoe ze weggeworpen lagen op de vlakte des velds, en hoe ze der verkwijning nabij waren, o, dan kunnen ze geen woorden genoeg vinden, om den lof te verkondigen van dien éénigen Medicijnmeester, die hen opzocht, en hun etterbuilen uitdrukte, en hun wonden zalfde, en hun zoo kostelijke medicijn gaf, dat er, ja, waarlijk, bij vroeger gezien, *een wonder* aan hen is geschied.

Dat is geen eigen roem, maar enkel grootmaking van den naam van dien éénigen Arts der zielen; een prijs voor zijn kostelijk medicijn van loutere genade.

Maar als ze hun *toestand* indenken, zooals die nu dan is, neen, waarlijk dan roemen ze niet in kracht, dan verheffen ze zich niet boven de anderen, maar weten ze, o, zoo goed, dat zij het juist zijn, die elken morgen en elken avond dien Medicijnmeester weer van noode hebben.

Dat komt daarvandaan, dat ze zich niet onderling aan elkaar, noch aan de lieden der wereld, maar aan dien Medicijnmeester zelven meten.

Hij alleen is waarlijk *gezond*, en hun is door dien Medicijnmeester de heerlijke belofte gegeven, dat als de kuur eens geheel ten einde is, *ze Hem dan gelijk zullen wezen* (1 Joh. 3: 2).

Al het verschil tusschen die anderen en hen, bestaat dan ook juist hierin, dat die anderen, bij al hun verterende krankheid, evenals teringzieken, nog maar altoos van geen »bedenkelijke kwaal" hooren willen en door alles heen gaan en geen Medicijnmeester zien kunnen. Terwijl deze kinderen Gods omgekeerd diep overtuigd zijn van de gevaarlijke krankheid die ze met zich sleepen, en al hun hope stellen *niet* op hun sterk gestel, maar eeniglijk op dien kundigen Medicijnmeester, die er reeds zoo duizenden bij duizenden, die even doodelijk krank waren, voor altoos van den dood heeft gered.

Daarom denken ze zoo telkens aan dat prachtige Vaderhuis daarboven, waar deze Medicijnmeester de duizenden bijeen heeft, die tot *volkomen* herstelling kwamen, en het hart springt in hen op van vreugde, als die trouwe Medicijnmeester hun telkens weer zegt: »Wanhoop niet, eens zijt ook gij bij die gelukzaligen. Wacht slechts uw tijd af!"

En dan duurt die tijd hun wel eens lang.

Maar toch rust heel hun ziel, als ze maar in dat trouwe oog van dien éénigen Medicijnmeester mogen staren; en bang is het hun dan alleen, als die Medicijnmeester een dag overslaat en hen niet bezoekt.

Dan vragen ze: Is hier ook oorzaak voor? Heb ik Hem ook beleedigd en bedroefd? Zijn voorschriften van geestelijke genezing wel nagekomen?

Tot ze hun fout dan weer inzien, en dan komt die trouwe Medicijnmeester hen weer opzoeken en ze leven weer op.

En zoo gaat het van dag tot dag.

Zij altoos de kranken, en *Hij* altoos de wondere Arts die hen met zijn kostelijk medicijn uithelpt.

En daarom komt Jezus bij niemand zooveel, als juist bij die innig godzaligen. Want innig godzallig zijn is juist dag aan dag bekennen, dat we *zonder* dien Medicijnmeester *weg* zijn.

KUYPER.

Amsterdam, 15 Febr. 1889.

Niet van belang ontbloot is het ons voor stellig meegedeelde feit, dat de Synodale kerkeraad te Amsterdam onlangs metterdaad tot *Herdoop* zou zijn overgegaan.

Zelfs wordt beweerd, dat het verzoek om emeritaat van Ds. Koopman hiermee zou samenhangen, overmits hij terugdeinsde voor deze afdoling naar de lijn der Wederdoopers.

Voegt men hierbij, dat elders een Synodaal predikant bij begrafenissen de Roomsche gewoonte heeft ingevoerd, om *voor de afgestorvenen te bidden*; en herinnert men zich, hoe nog altoos een Synodaal predikant voortgaat *„de geesten van afgestorvenen" te ondervragen*, dan ziet men waar het heengaat.

Saam leven nu in dit Genootschap allerlei Atheïsten, Materialisten, Pantheisten, Modernen, Groningers, Ethischen, Arminianen; en nu bovendien nog „geestenbezweerders", en bidders voor afgestorvenen; en ten overvloede is ook de herdoop ingevoerd.

En toch, dit alles duldt men.

Alleen maar trouwe belijders, die aan de eere van Koning Jezus vasthouden, die duldt men er *niet*.

Een vorig maal spraken we als onze opinie uit, dat het eerste der twee punten van verschil, die tusschen Kampen en Utrecht open bleven staan, niet het gewichtigste der twee was.

Waar eenmaal kerkformatie door Doleantie van de overzijde als wettig erkend was, en ook voor de toekomst wierd opengelaten in duizend steden en dorpen, kon de vraag of ze in omstreeks honderd andere plaatsen al dan niet geduld zou worden, nimmer eene *principieele* zijn; en bovendien met elk jaar dat men verder kwam, kromp dit honderdtal nog weer in.

Maar wel principieel dunkt ons het *tweede* verschilpunt, de vraag namelijk of de Gereformeerde kerken zich voor altoos verbinden zullen, om de *universitaire* opleiding van de Dienaren des Woords, ja, tot op zekere hoogte te dulden, maar toch de eigenlijke opleiding der leeraars voortaan in beginsel *seminarieel* te maken.

Dit wilde het voorstel-Littooy.

Het hield toch in, niet dat de kerken *voorloopig*, maar dat ze *duurzaam* de seminarieele opleiding als de eigenlijk eenig goede *op den voorgrond* zouden plaatsen, en de universitaire opleiding op gelijke lijn zouden stellen met die vele exceptiën, die in de private opleiding door enkele theologen, in hen die elders gestudeerd hebben, in de mannen van Art. VIII enz. altoos openstaan.

Zelfs had het voorstel een aanhangsel, dat er slechts bij vergissing kan zijn bijgevoegd. Het wilde toch, dat de bepalingen door de Synode van Dordrecht in 1619 voorgeslagen voor de toenmalige universiteiten, thans op de Vrije Universiteit zouden worden toegepast, op straffe dat anders haar kweekelingen zich voor altoos de deur tot alle vereenigde kerken zouden zien afgesloten.

Dit nu was kennelijk eene verwarring van begrippen, waardoor de Vrije Universiteit zelfs *uitgesloten* wierd van voorrechten die alle andere Universiteiten hebben zouden.

Indien er iemand zich aanmeldt die zijn studiën aan een Schotsche of Amerikaansche Universiteit volbracht had, zou hij tot het examen worden toegelaten; maar candidaten van de Vrije Universiteit zouden uitgesloten zijn. En dan alleen zou de Vrije Universiteit in de voorrechten deelen kunnen, die de kweekelingen van andere Universiteiten genieten, bijaldien zij zich onderwierp aan bepalingen, die deze andere Universiteiten *niet* binden.

Dit lag nu natuurlijk wel niet in de *bedoeling* van de woorden, maar wel in de letter der voorgestelde, en reeds deswege volstrekt onaannemelijke bepaling. *En* voor de kerken in Doleantie *en* voor de kerken in Separatie zouden alle leeraren voortaan van de Kampensche school moeten komen. En voorts zouden leeraar kunnen worden zij, die volgens Art. VIII inkwamen, of elders gestudeerd hadden. Maar alleen voor de candidaten der Vrije Universiteit wierd een exceptioneele bepaling gemaakt. Deze bleven uitgesloten, zoolang niet de Directeuren zich onderworpen hadden aan de bepalingen der *Post acta*.

Waarvoor nu waren in de *Post acta* deze bepalingen opgesteld?

Voor een Universiteit *naast* een Seminarie?

Neen, natuurlijk niet.

Opgesteld waren die bepalingen door een Synode, die gansch *geen* seminarieele opleiding kende, en *eeniglijk* rekende met universitaire opleiding.

In dat verband waren deze bepalingen dan ook billijk en juist.

Als de kerken *geen* eigen kweekschool hebben, en *uitsluitend* van de Universiteit afhangen, dan natuurlijk moet door contract een waarborg geboden, dat deze universitaire opleiding aan de kerken niet ten verderve zal worden.

Maar in het plan-Littooy heeft de kerk eene eigene kweekschool en voorziet in den regel zelve in haar eigen opleiding; bezit dus allen waarborg dien ze wenschen kan, daar ze steeds bij machte is andere kweekelingen af te wijzen; en mist dus allen grond om aan de Universiteit eenigen naderen band aan te leggen

Immers de candidaten van deze Universiteit keurt ze zelve kerkelijk, en ze wijst ze af, zoo ze haar niet voldoende voorkomen.

Maar dit hemelsbreed verschil voorbijziende, koppelde nu het voorstel-Littooy maatregelen die *raison d'être* hadden, bij uitsluitend universitaire opleiding, aan een stelsel waarin juist omgekeerd de seminarieele opleiding *regel* zou zijn.

En zoo kwam het, dat hij, meenende aan de Vrije Universiteit een *faveur* te te geven, juist omgekeerd ten laste van deze Universiteit een exceptioneelen dwangmaatregel voorstelde, waardoor ze achter komt te staan bij de mannen van Art. VIII, achter komt te staan bij een predikant die zijn eigen zoon opleidde, en achter komt te staan bij de scholen van Schotland en Amerika.

Dat de Synode van Kampen desniettemin dit voorstel aannam, moet dan ook niet daaruit verklaard, dat deze Synode dit doordacht en alzoo wilde; maar alleen uit de zeer verklaarbare gehechtheid van de Christ. Ger. kerk aan het kind harer liefde; de school, die haar genegenheid heeft; haar roem en haar glorie.

Om op dit standpunt billijk te zijn tegenover de Vrije Universiteit, had dus alleen moeten bepaald: „De kerken zullen haar eigen kweekschool hebben voor de opleiding van haar leeraren. Zij, die elders gestudeerd hebben, worden niet toegelaten dan na met goed gevolg afleggen van een kerkelijk examen, waaruit blijkt, dat zij voldoen aan de eischen, die voor het eindexamen te Kampen gesteld worden."

En had men, minzaamheid bedoelende, aan de Vrije Universiteit eenig *faveur* willen bewijzen, dan had men b. v. kunnen bepalen: „Zij, die candidaat in de godgeleerdheid aan de Vrije Universiteit wierden, worden vrijgesteld van het examen in die en die vakken."

Doch met dit alles ware men er toch niet gekomen.

Immers de principieele quaestie, die ten deze het geschil beheerscht, is geen mindere dan deze: Moet de opleiding van de Dienaren des Woords *Universitair* of *Seminarieel* zijn?

En wat aangaat deze quaestie vatten we nu onze overtuiging saam in deze stellingen:

1°. Overmits de godgeleerdheid een wetenschap is, behoort de opleiding van de aanstaande Dienaren in deze wetenschap, in den regel aan de Universiteit.

2°. Slechts waar gelegenheid voor universitaire opleiding ontbreekt, mag en moet de kerk haar toevlucht nemen tot seminarieele opleiding.

3°. Noch universitaire noch seminarieele opleiding ontslaat de kerk van de verplichting, om de aanstaande Dienaren des Woords én praeparatoir én peremptoir door de Classes te doen onderzoeken.

4°. Indien de kerken geen waarborg kunnen erlangen, dat de universitaire opleiding, wat de trouw aan de Belijdenis betreft, in het spoor der kerken zal loopen, behooren zij voor het geval van nood gereed te staan, om aanstonds eene seminarieele opleiding in de plaats te doen treden.

5°. Een overeenkomst met de Directeuren der Universiteit voor wat de algemeene beginselen van alle faculteiten en het onderwijs in de godgeleerde faculteit aangaat, is daarom noodzakelijk.

6°. Overmits de opleiding van de Dienaren des Woords niet enkel wetenschappelijk is, behooren de kerken door een eigen Seminarie bij de Universiteit in de practische opleiding van de Dienaren te voorzien.

En 7°. in dit eigen Seminarie behooren de kerken steeds het steunpunt te vinden, om, bijgeval de universiteit afwijkt en niet tot reden is te brengen, ook voor de verdere opleiding te kunnen intreden.

In verband met de kerkelijke procedures is het zaak te rekenen met de uitspraken die, in gelijksoortige gedingen, in vroegeren tijd te Arnhem en te Assen vielen.

Op die van Assen d.d. 20 Juni 1881 komen we een volgend maal terug.

Thans vestigen we de aandacht op de beslissing op 9 Maart 1865 door de rechtbank te Arnhem genomen.

Ze gold de Christelijke Gereformeerde kerk te Heerde, wier predikant door het toenmalig Classikaal Bestuur der Christelijke Gereformeerde kerk was afgezet. Deze had na die afzetting met zijn kerkeraad een besluit genomen, om uit het kerkverband te treden, en plaatselijk zelfstandig te gaan staan.

Maar het Classikaal Bestuur der Christelijke Gereformeerde kerk had hier geen genoegen mee genomen. Het oordeelde, dat breking met het kerkverband toonde, dat deze predikant zich met woord en daad van het genootschap had afgescheiden, en dus de plaats nu vacant was.

Het zond hierop den consulent, Ds. J. W. de Lange van Wapenfelde, die met behulp van eenige ontevreden gemeenteleden een tegenkerkeraad benoemde. En deze tegenkerkeraad stelde nu den eisch in, dat aan hem het kerkegoed zou worden overgegeven.

In dit geding nu nam de Arrondissementsrechtbank van Arnhem twee beslissingen, die opmerkelijk zijn.

Ten eerste maakte de rechtbank uit, dat niemand geacht kan worden zich van een corporatie te hebben afgescheiden, zoolang hij zelf het tegendeel verklaart.

En *ten andere*, dat een kerk die als kerk in een kerkverband treedt, en geen beding aanging dat ze zich voor altoos verbond, elk oogenblik vrij is om uit te treden, en is ze uitgetreden, zelfstandige plaatselijke kerk onder haar eigen kerkeraad blijft.

Wat het eerste punt betreft luidt de considerant van de rechtbank aldus:

> Overwegende, dat de inhoud dier missive alléén luidt, dat de Kerkeraadsleden van wie dezelve is uitgegaan de Kerkelijke gemeenschap met het Kerkbestuur der Christelijk afgescheidene Kerk in Nederland breken, en dat volgens de kennisgeving, bij missive van 2 Maart 1864, aan den burgemeester van Heerde gedaan, overeenkomstig de door den Kerkeraad en verdere mansleden der Christelijk afgescheidene gemeente te Heerde, op 13 Februari te voren afgelegde verklaring, de Kerkeraad door die kennisgeving geenszins had gebroken met de aan zijne zorg toevertrouwde afgescheidene gemeente van Heerde, en dat zoodanige bedoeling om zich van de gemeente af te scheiden, welke niet in de meergemelde missive van 1 Februari 1864 ligt opgesloten, aan de schrijvers dier missive tegen hunne uitdrukkelijke verklaring aan, niet kan worden toegeschreven; enz.

En wat het tweede punt raakt, sprak de rechtbank zich in dezer voege uit:

> Overwegende, dat hieruit volgt, dat de Christelijk afgescheidene gemeente van Heerde niet als een onderdeel van het Christelijk afgescheiden Kerkgenootschap, maar als eene op zich zelf staande gemeente is toegelaten, dat er ook later geene verpligting voor die gemeente tot eene vereeniging met dat Kerkgenootschap is ontstaan, doch dat de toetreding tot dat Kerkgenootschap eene geheel vrijwillige daad van die gemeente is, terwijl, daar met blijkt van eenige door de gemeente op zich genomene verpligting om voor altoos, of gedurende eenen bepaalden tijd, met het Kerkgenootschap, aan hetwelk dezelve zich vrijwillig had aangesloten vereenigd te blijven, die gemeente de vrijheid behield dat Kerkgenootschap weêr te verlaten;
>
> Overwegende, dat dientengevolge het verlaten van het Kerkgenootschap geen invloed konde uitoefenen op het bestaan der gemeente als zoodanig, maar deze in alle overige opzichten dezelfde bleef als vroeger, en derhalve de bestuurders der gemeente door het verlaten van het Kerkgenootschap te weeg te brengen, geenerlei wijziging in hunne eigene betrekking tot de gemeente veroorzaakten;
>
> Overwegende, dat derhalve de vacaturen in den Kerkeraad te Heerde, door welker vervulling de eischers beweren de door hen aangenomene qualiteit te hebben verkregen, nimmer zijn ontstaan, en zij derhalve, zonder dat het noodig is in eenig onderzoek te treden, of de eischers op wettige wijze tot leden van den Kerkeraad zouden zijn benoemd, geacht moeten worden de qualiteit, waarin zij optreden, niet te bezitten; enz.

De gewichtige beteekenis van deze beide uitspraken, vooral waar ze van de Arnhemsche rechtbank kwamen, springt terstond in het oog; ook al zij er volledigheidshalve bij opgemerkt, dat de invoering van het Reglement van 1869/70 toen nog niet had plaats gehad.

Het was in 1865.

Het geheele vonnis beslaat *elf* bladzijden, en is te vinden in het *Rechtsgeleerd Bijblad* van De Geer en Boneval Faure, XV deel p. 548—559.

Ambt der geloovigen (8).

De Synodale Hiërarchen, die de onvoorzichtigheid begingen, om het „ambt der geloovigen" te loochenen; en met name de ambtelijke roeping der geloovigen ontkenden, om c. q. de regeermacht der kerk op andere personen te leggen, door het aanwijzen van broederen voor een nieuwen kerkeraad, komen nu in een pijnlijk geval.

Ze kunnen thans niet langer voorwenden, dat dit „ambt der geloovigen" en de benoeming krachtens dit ambt van een tegenkerkeraad, een uitvinding en versinsel van den dommen doleerenden hoop is. Immers hun is nu aangetoond, dat de kerken in Doleantie ten deze niets anders deden, dan stipt en strikt het advies volgen van den kundigsten en geheel eenigen kenner van ons Gereformeerd kerkrecht, den godzaligen en ingeleerden Gijsbertus Voetius; een man die op de Synode van Dordt in 1618 zitting had; die de doleerende kerken van zijn tijd gekend had; en die dit zijn gevoelen destijds openlijk leeraarde en in geschriften verbreidde, zonder dat een eenig theoloog van naam er in den gulden tijd onzer vaderen tegen is opgekomen.

Gijsbertus Voetius, *de* godgeleerde van zijn tijd, *de* grootste godgeleerde, dien onze Gereformeerde kerken na Dordt bezeten hebben, en die met zijn atlantische werkkracht meer deed dan al de anderen saam; die Cartesius en Coccejus saam versloeg; en die aan een Gereformeerde Universiteit de grondslagen voor onze universitaire opleiding gelegd heeft, hij, en niemand minder dan hij, heeft het beginsel, uitgangspunt en gedrag der Doleerenden als stipt en strikt Gereformeerd geijkt en bezegeld.

Iets waaruit men nu eens zien kan, op wat doolpaden zij verloopen, die aan de Vrije Universiteit, *omdat ze ditzelfde Kerkrecht leeraart*, den rug toekeerden. Wat toch anders openbaarden ze hiermeê dan óf hun eigen onwetendheid óf hun eigen ongereformeerdheid?

Doch er is meer.

Deze Synodale Hiërarchen toch zagen één punt ganschelijk voorbij, waardoor ze er zichzelven jammerlijk inhielpen.

Ze vergaten namelijk, dat tijdens de Hervorming der 16de eeuw geheel ditzelfde vraagstuk geheel den strijd met Rome beheerschte.

Destijds toch beweerden de Roomsche Hiërarchen precies hetzelfde wat de Synodale Hierarchen thans staande houden, t. w. dat de geloovigen zich te voegen hadden naar het oordeel van hun geestelijkheid. Die geestelijkheid was Papa en Mama, en de geloovigen waren de zoete Kindertjes, die stil hadden te luisteren naar wat eerstgenoemden besloten. En deden ze dat niet dan waren ze stoute kinderen die klappen kregen. Krek eender als nu aan de geloovigen beduid wordt, dat ze stil als muizen hebben af te wachten wat de eerwaarde, weleerwaarde en hoogeerwaarde heeren in kerkeraad en Classikaal en Synodaal bestuur besluiten zullen; en inmiddels het stil hebben aan te zien, dat de schrikkelijkste logen van den kansel gehoord, het Sacrament op allerlei wijs ontheiligd wordt, en een loochenaar des Heeren voorzitter der Synode is.

In de dagen der Hervorming hebben onze vaderen dan ook uitnemend wel gevoeld, dat hier de schoen wrong, en in een zijner eerste schriften waarmee Luther de Reformatie inzette, „De vrijheid van een Christenmensch" zette hij daarom uitdrukkelijk het pleit op, om het „ambt der geloovigen" tegen het beweerde absolute ambt der leeraars te verdedigen. Het „algemeene priesterschap der geloovigen," dat Rome zoo zorgvuldig gebalsemd en als mummie ingewikkeld had, rukte Luther toen en later met één machtige greep uit die banden des doods los, en predikte voor de ooren van het verbaasde Europa, weer de gulden en heerlijke waarheid, dat de geloovigen niet eerst door het kanaal en den trechter van hun priester of leeraar Gods Woord ontvingen, maar Gods Woord in de Heilige Schrift zelve bezaten, en zelve roeping en ambtelijke verplichting hadden om desnoods tegen hun leeraar of priester voor de rechten van dat Woord op te komen; moest